

Žijte ve své zahradě
ONLINE KURZ

Chodníčky v zahradě

Ferdinand Leffler

Cesta je prapůvodní prvek zahradní architektury, na který se dnes v zahradách bohužel často zapomíná. Přitom jsou to právě cesty, které zahradě dodávají logiku, koncepčnost a spojují jednotlivé prvky v prostoru. Cesta vás zve ke vstupu, třeba i po dešti. Z obyčejné zahrady dělá zahradu, která je promyšlená. Nemusí to být vždy jen funkční komunikace z bodu A do bodu B. Někdy stačí jen nasměrovat pohled několika nášlapy a otevřít pomyslná (nebo opravdová) vrátka, probudit naši zvědavost z tušeného, tajemného. Neukazujte návštěvníkům pointu zahrady „zadarmo“, ať si ji každý objeví sám. Vždyť dobrý vtip také nepochopí každý.

Základní požadavky na cesty jsou však jasné – praktičnost, pohodlnost a bezpečnost. Typ a materiál pěšiny volte podle toho, proč a kam potřebujete po cestě dojít. Zahradě esteticky prospívá, když se v ní kombinují kompaktní cesty s nášlapy. Zamyslete se nad hierarchií zahradních cest. Funkční cesty k domu, terase nebo garáži nemají stejnou důležitost jako relaxační cestička k tajné zašívárně nebo zákoutí se sochou. Lišit se budou použitým materiálem a šířkou. Hlavní funkční cesty udělejte zhruba 80–120 cm široké, ať se po nich dá jet s kolečkem nebo kočárkem. U vedlejších relaxačních si vystačíte s šířkou 60–80 cm, můžete na ně použít nášlapy a protnout jimi trvalkové záhony.

Při plánování cestní sítě se nezapomeňte ujistit, že máte dostatek manipulačního zpevněného prostoru také kolem praktických prvků v zahradě – například kolem dřevníku, sušáku na prádlo, skleníku, dětského hřiště nebo ohniště.

Pozor také na prudké zatáčky; zakřivení pěšin by mělo být vždy pozvolné, jinak si časem vyšlapete svou vlastní cestičku, často pěkně bahnitou.

Cesty mají v zahradě kouzelnou moc.

Tak jako nás pěšinka umí na procházku zahradou zlákat, stejně tak nás může nevhodně navržená cesta od procházek spolehlivě odradit.

Je třeba si pečlivě rozmyslet, s jakou frekvencí se bude ta která komunikace využívat, kudy se bude chodit často, třeba i bez ohledu na počasí. Přímo před terasu a ke vchodu do domu nikdy nedávám měkký materiál, jako je mlat, písek nebo štěrk; takový materiál se totiž často přilepí na podrážku a roznese se i do čistých pobytových zón zahrady.

A photograph of a modern, minimalist outdoor space. A wide, light-grey concrete walkway leads from the foreground towards a tall, grey concrete wall. The wall has a central door and a small square window on the left. The walkway is flanked by lush greenery, including tall grasses and flowering plants. The scene is brightly lit, suggesting a sunny day.

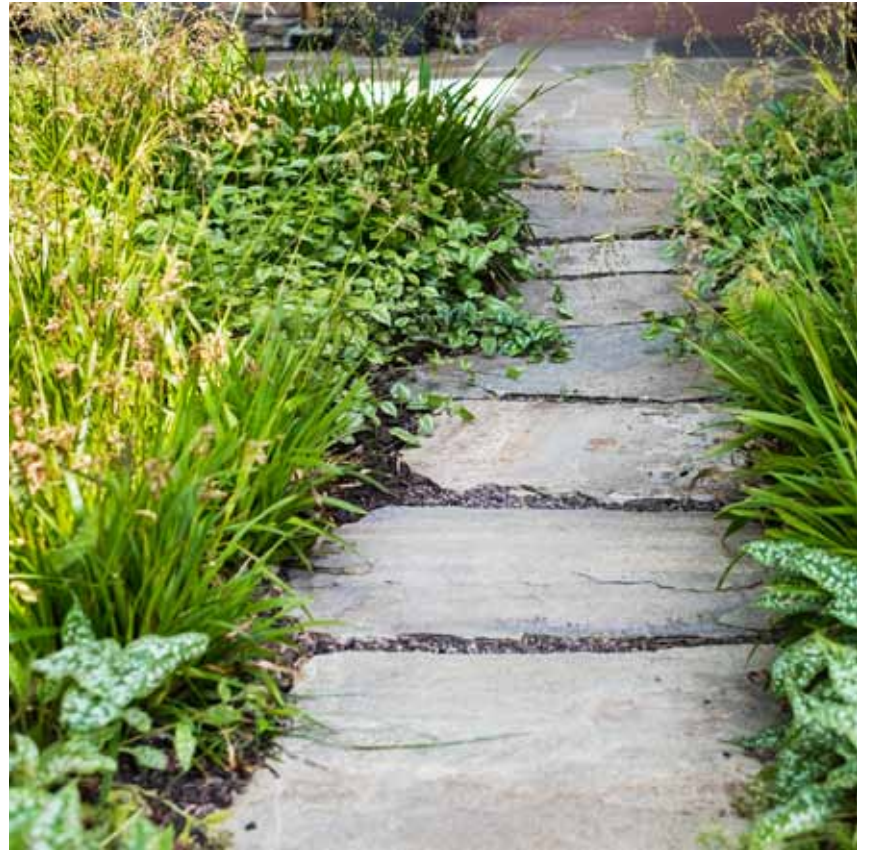
Chodníky

Celistvé cesty mají několik výhod — jsou kompaktní, jemnější a nepřikazují nám tak jednoznačně jako nášlapy, jak dlouhé kroky máme dělat. Bývá však o něco náročnější je založit. Nejkrásnější cesta však může být také ta, která se jen tak vyseká do vyššího trávníku nebo louky, pokud vede na vaše oblíbené místo.

→ V úzkých prostorách typu chodbička kolem domu mají cesty primárně praktickou funkci. I tu si ale můžete zpříjemnit. Nakreslete si, kudy by trasa měla vést, a po obvodu ji doplňte hustou výsadbou trvalek a keřů. Jakoby ledabyle střídejte rostliny různých výšek, struktury listů i barvy květů.

↓ Cesty mohou mít parkový charakter s procházkovými okruhy.

Nášlapy

Nášlapy působí v zahradě vzdušně, dodávají prostoru atmosféru, šmrnc a vzbuzují zvědavost. Umějí také dobře propojit dva materiály mezi sebou, moc rád jimi spojuji například trávník a kamennou plochu. Je však umění navrhnout nášlapy ve správné vzdálenosti, aby se po nich pohodlně chodilo malým i velkým, rychlým i pohodářským obyvatelům zahrady. Při uvažování o rozestupech nášlapů si jednoduše na několika krocích zkuste, co by vám pro daný účel vyhovovalo, a podle toho nášlapy usazujte. Já je po zkušenostech radím napojit takřka jeden na druhý s minimální zelenou spárou tak, aby tvořily spíše cestičku a vy jste si spár při chůzi vůbec nemuseli všímat. Rychlý krok má totiž jinou délku než klidný, procházkový.

Nášlapy vždy ukládejte do propustného lože. Na nášlapy se hodí stejně tak hladká betonová dlažba jako hrubě sekaný kámen (desky o síle čtyř až pěti centimetrů), trámy, cihly nebo kamenné kostky.

Kamenné nášlapy mohou být formátované i hrubě štípané. Vybírejte dostatečně velké, aby v podloží dobře seděly a při sešlapu se nehýbaly. Cihly i kamenné kostky se vážou do vzorců, do rámečku ze svařené ocelové pásovin. Starší cihly používejte jen takové, které byly dříve vystaveny venkovním vlivům, ostatní po zimě vypraskávají. Dřevěné trámy jsou za vlhka poměrně kluzké. Volte tvrdé dřevo – modřín nebo dub – a natírejte ho jen protiplísňovým koncentrátem a bezbarvým olejem (lněný nebo konopný) bez další pigmentace.

Dřevěné dubové trámy jsou coby nášlapy krásné, ale poměrně drahé.

Často je proto nedávám po celé délce pěšiny, ale jen jako doplnění nebo zvýraznění na začátek a konec cesty.

← Nášlapy nemají v zahradě funkci pouze praktickou. Výrazně dotvářejí atmosféru, plynule a nenápadně propojují jednotlivé zelené pokoje mezi sebou.

↓ Není třeba mít strach z tvrdých lineárních okrajů cest. Rostliny přerůstající přes okraj se postarají o jejich „zjemnění“.

↑ Nášlapy do cest projektujeme takřka jeden za druhým, bez větších vzdáleností. Nechceme návštěvníkovi zahrady vnucovat délku kroku. I tak nám ale taková cesta nabídne úzké vyštěrkované spáry, které rádi využijeme pro výsadbu voňavých suchomilných bylinek.

Obruba

Obruby není třeba v zahradě zvýrazňovat. Budujte je nenápadné, vyhněte se všemožným nemožným palisádám. Naopak vhodné jsou tenké, tvarově jednoduché betonové obruby nebo elegantní lemy z ocelové pásoviny. Nedoporučuji ani nerezové nebo pozinkované obrubníkové pásy, které se sice tváří nenápadně, ale když na ně zasvítí slunce, opak je pravdou.

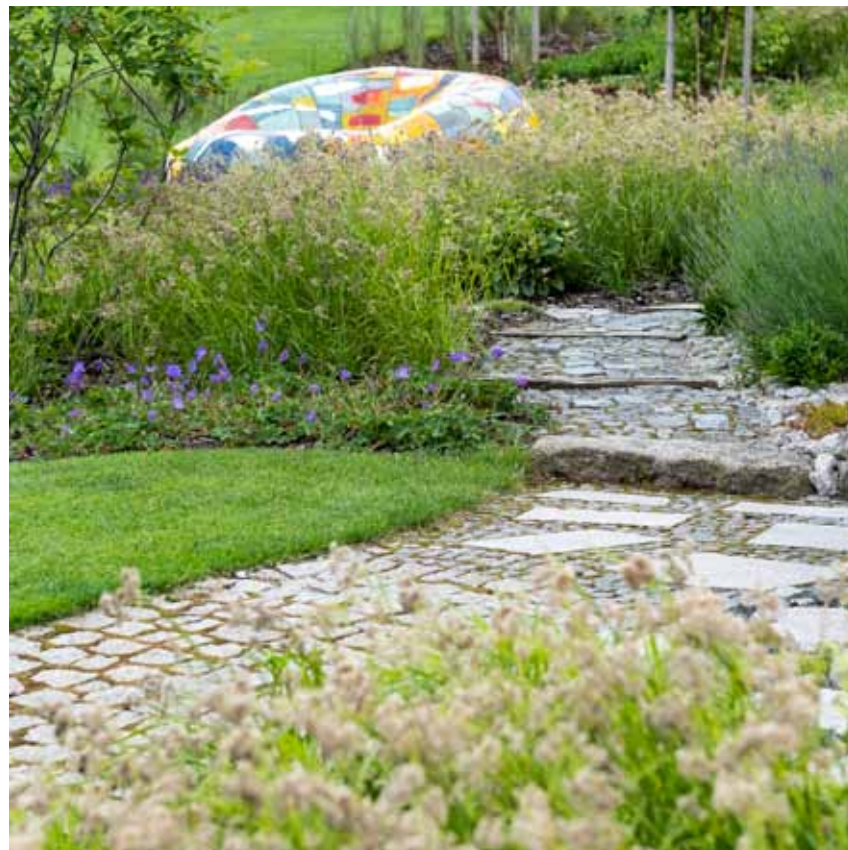
Povrchy

Vhodný materiál pro každý povrch je dobré vybrat podle různých hledisek. Co se bude na povrchu dít? Jak často se tudy bude chodit? Navazuje-li plocha přímo na čistou zónu domu nebo na terasu, není vhodné použít žádný měkký materiál, jako je například mlat. Je povrch v rovině, nebo ve svahu? Nezapomínejme na to, že některé povrchy jsou v terénu kluzké. Obecně lze říci, že je dobré používat na zahradě maximálně dva až tři druhy materiálu pochozích ploch, aby prostor nepůsobil roztříštěně, překombinovaně.

Měkké materiály

Mlat, štěrk, písek nebo trávnik – volíme na pěší cesty. Výhodou těchto materiálů je, že dobře propouštějí vodu a v zahradě působí nenápadně. Mlatové cesty znáte z parků a zámeckých zahrad. V zahradě nepůsobí tak tvrdě a jsou poměrně levné. Sem tam je rád proložím nášlapy – dřevěnými, hrubě sekaným kamenem nebo jednoduchými betonovými dlaždicemi. Zvolíte-li štěrkový povrch, pak pod ním dobře zhutněte podloží a samotnou štěrkovou frakci sypte v tenké vrstvě, stačí dva až tři centimetry, ať se při sešlapu neboříte ani vy, ani nábytek. Také štěrk berte raději z místního kamene. Vyhněte se exotickým čínským nebo indickým oblázkům a podobným materiálům, které do české zahrady rozhodně nepatří. Máme štěstí, že je u nás všude z čeho vybírat.

Tvrdé zpevněné plochy

V bezprostřední blízkosti domu je lepší volit tvrdé materiály jako beton, dlažbu nebo kámen, ze kterých si domů nenanosíte na botách tolik nečistot. Velmi dobře působí, pokud zvolený materiál nebo design reflektuje provedení podlahy v interiéru. I tvrdé materiály je dobré ukládat do propustného podloží, je to lepší pro rostliny v okolí i pro nás, po dešti se pak voda rychleji vsakuje a my po zahradě nechodíme loužemi.

Technické detaily z kurzu Chytře na realizaci

Rozhodli jsme se s vámi podělit o několik technických skic z online kurzu Chytře na realizaci, ve kterém učíme naše studenty, jak si mohou nejoblíbenější zahradní prvky jako jsou cesty, vyvýšené záhony, houpačka, terasa nebo malý vodní prvek, realizovat svépomocí.

OCELOVÁ PÁSOVINA

Z ocelové pásoviny je v zahradě vidět pouze horní hrana, která tvoří přechod mezi různými materiály (trávník a štěrková plocha, ohraničení dlažby apod.). V případě ohraničení trávníku je třeba dbát na to, aby výsledná úroveň trávníku byla v úrovni pásoviny.

Materiál pásoviny

Ocelová pásovina 8 centimetrů široká a 5 milimetrů silná o délce 1,5–3 metry se hodí na vymezení trávníku. Kotví se na ocelové roxory o průměru 8–10 milimetrů a délce dle potřeby (běžně stačí 40–60 centimetrů). Hodí se například na vymezení trávníku. Kolem dlažeb nebo mlatových cest je vhodnější použít silnější pásovinu, a to 10–12 centimetrů vysokou a 6–8 milimetrů silnou.

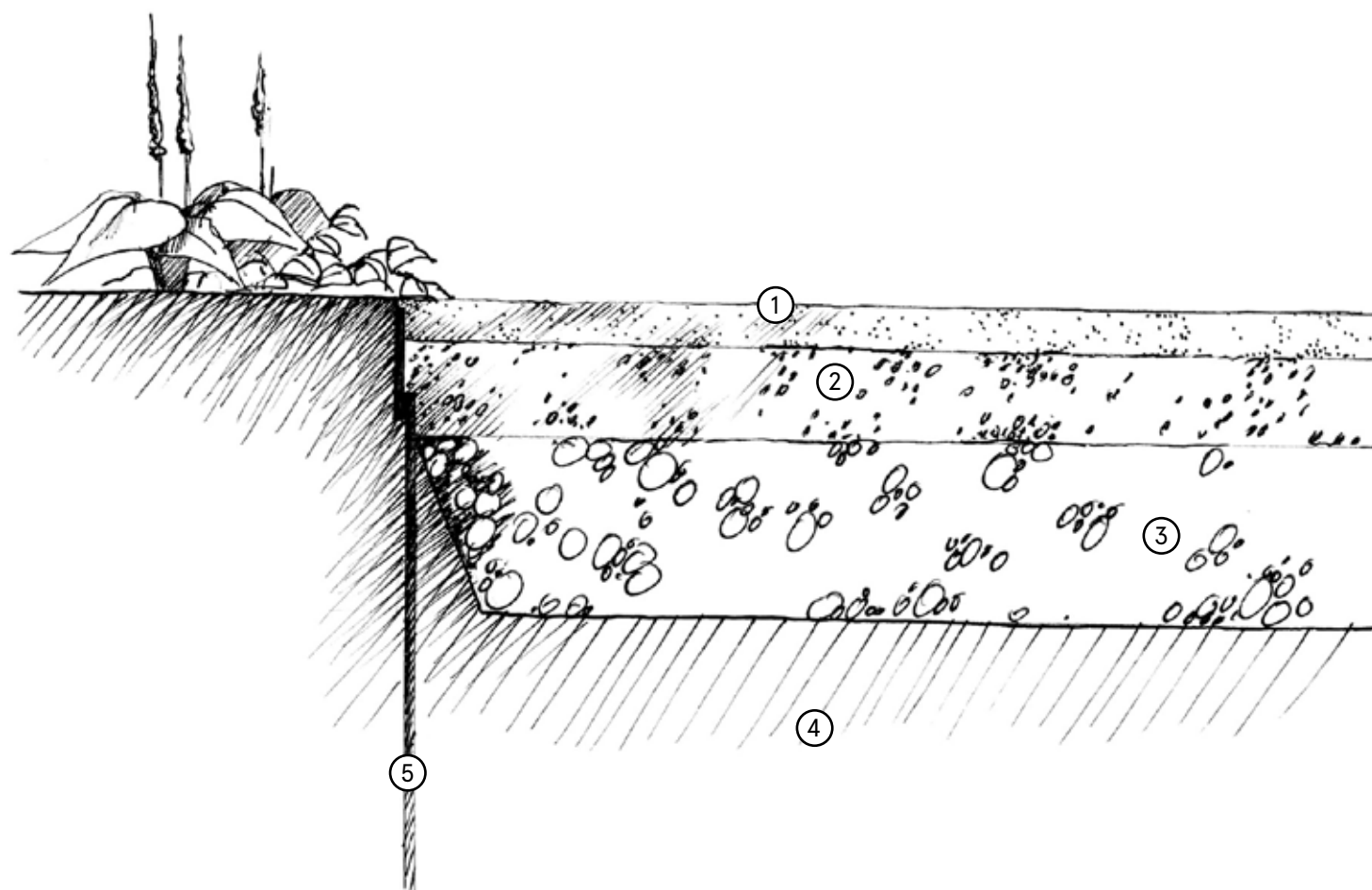
Postup prací na rovných úsecích

Na pásovinu se předem navaří roxory, instaluje se v kuse a jednotlivé díly pásoviny se svaří až po zatlučení (pokud by se nejdříve natloukly roxory a na ně se navařovala pásovina, nedosáhlo by se rovného úseku). Pokud je nutná vyšší pevnost pásoviny, roxory se kotví do betonu.

Postup prací při použití v křivkách

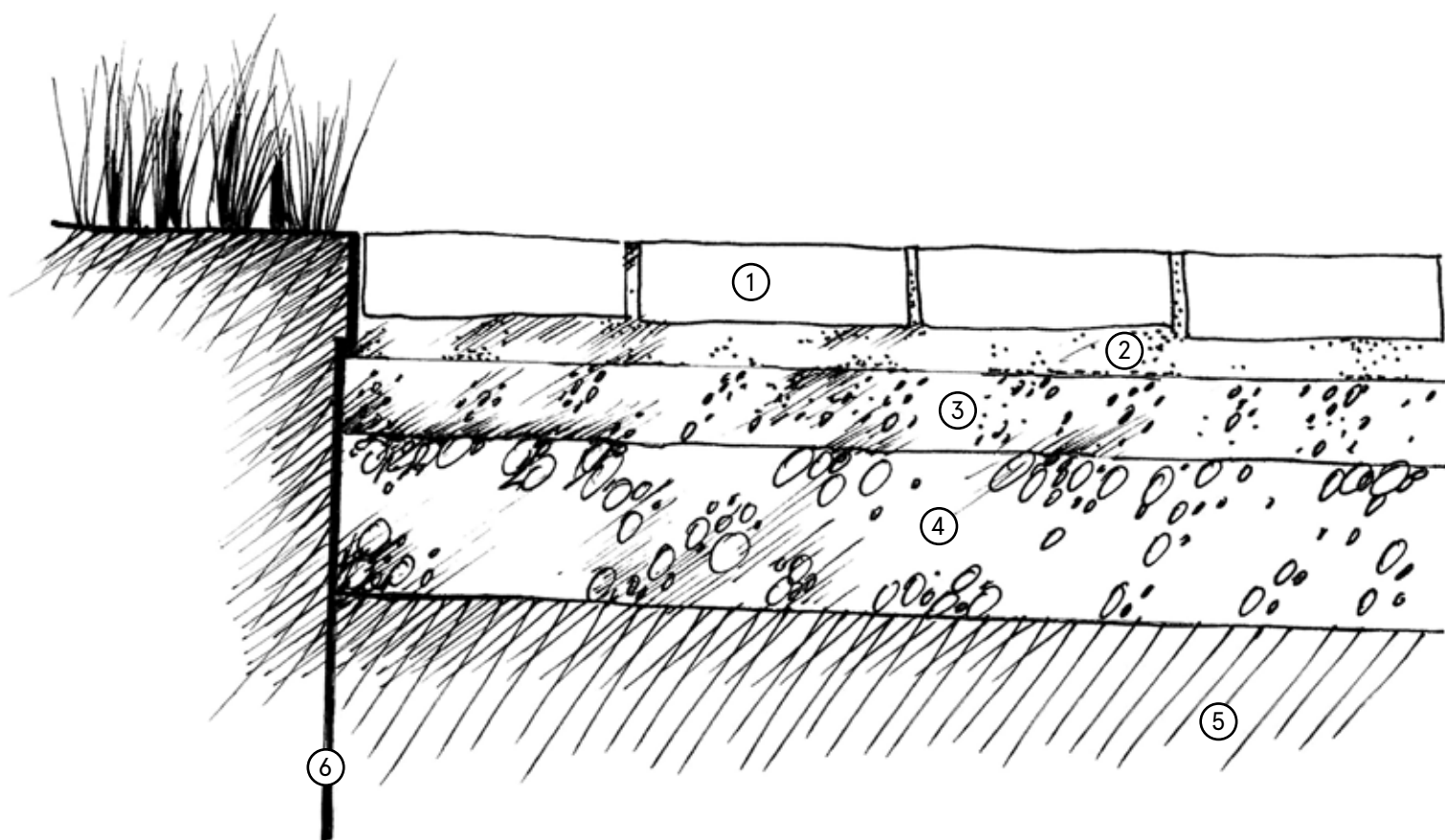
V „zatáčkách“ je třeba pásovinu ohnout – buď naklepáváním palicí, nebo na ohýbačce. Vzájemná vzdálenost navařených roxorů závisí na situaci, ale pohybuje se zhruba v rozmezí od 60 do 100 centimetrů.

MLATOVÁ CESTA

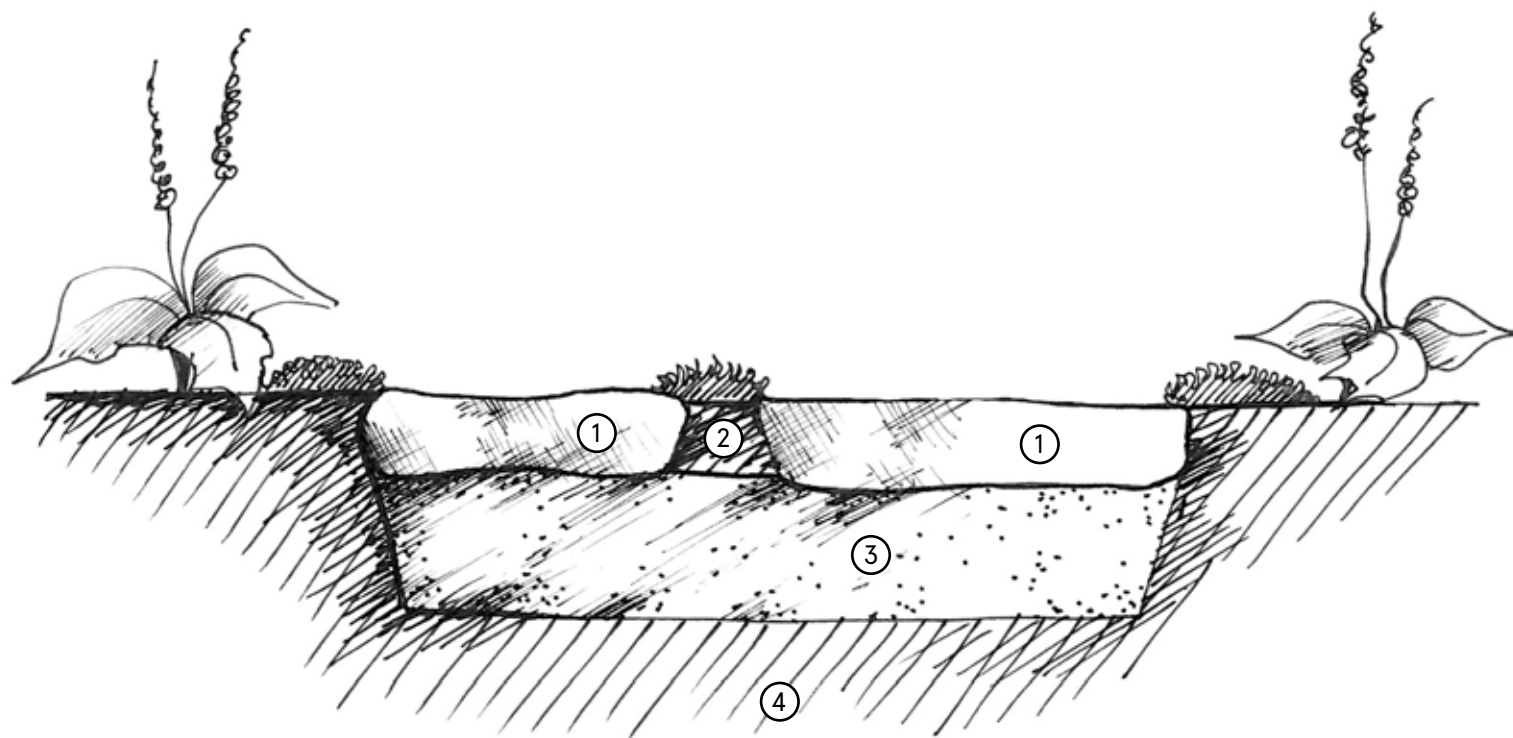
- 1 mlatový kryt, frakce 0/4 (0/8) mm, tloušťka 40 mm
- 2 mezivrstva, frakce 0/16 mm, tloušťka 60–100 mm
- 3 nosná vrstva, frakce 0/45 mm, tloušťka 150 mm
- 4 zhutněná pláň
- 5 ocelová pásovina, 5 × 100 mm, navařená na roxory

POCHOZÍ CESTA (CIHLA, KÁMEN)

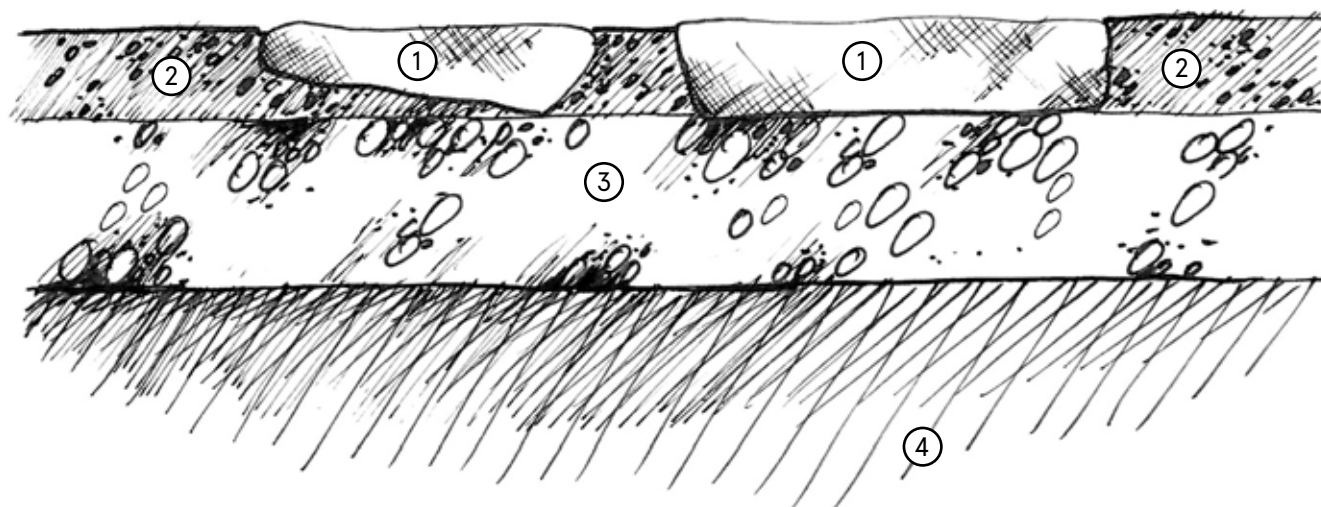
- 1 cihlová nebo kamenná dlažba, tloušťka 4–6 cm
- 2 kladecí vrstva štěrku, frakce 4/8 mm, tloušťka 3 cm
- 3 nosná vrstva štěrku, frakce 8/16 mm, tloušťka 5 cm
- 4 nosná vrstva štěrku, frakce 0/63 mm, tloušťka 10 cm
- 5 zhutněný terén
- 6 ocelová pásovina, 5 x 100 mm, navařená na roxory

KAMENNÉ NÁŠLAPY V ZÁHONĚ

- 1 kamenný nášlap, tloušťka min. 4 cm
- 2 vegetační spára vyplněná zahradnickým substrátem pro růst rostlin
- 3 kladecí vrstva písku, tloušťka 5–8 cm
- 4 rostlý terén

KAMENNÉ NÁŠLAPY VE ŠTĚRKU

- 1 kamenný nášlap, tloušťka min. 4 cm, spáry vysypané štěrkem, frakce 0/8 mm
- 2 zhutněná vrstva štěrku, frakce 0/8 mm, tloušťka 5 cm
- 3 zhutněná vrstva štěrku, frakce 0/64 mm, tloušťka 10–15 cm
- 4 rostlý terén

Ferdinand Leffler
Chodníčky v zahradě

Publikace vychází z dříve publikovaných článků,
online kurzu Chytře na realizaci a knihy
Žijte ve své zahradě, kterou vydalo nakladatelství Host.

© FLERA s.r.o., 2023